

Financijski izvještaji i evidentiranje troškova izborne promidžbe kod koalicijskih partnera

Sanja Mišura*
Dijana Lovrić*

Ove nas godine u lipnju očekuju izbori za europski parlament, u kolovozu ili u ranu jesen parlamentarni izbori, a u prosincu bi se trebao birati predsjednik Republike Hrvatske. Kako bi podaci o financiranju izborne promidžbe u poslovnim knjigama političkih stranaka bili evidentirani te iskazani u financijskim izvještajima u skladu s propisima koji uređuju financijsko poslovanje i računovodstvo neprofitnih organizacija, preporuča se koalicijskim sporazumima jasno utvrditi način financiranja troškova izborne promidžbe.

1. Godišnji financijski izvještaj

Političke stranke dužne su voditi poslovne knjige te sastavljati i podnositi financijske izvještaje prema odredbama Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendum¹ te propisima o računovodstvu za neprofitne organizacije.

Financijsko poslovanje i računovodstvo te sastavljanje godišnjeg financijskog izvještaja uređeno je propisima o vođenju računovodstva neprofitnih organizacija (ovisno o vrijednosti imovine i visini ostvarenih prihoda u godini koja prethodi godini za koju se sastavlja financijski izvještaj, neprofitne organizacije vode dvojno odnosno jednostavno knjigovodstvo). Ali, na političke stranke ne primjenjuju se odredbe Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija² koje se odnose na sastavljanje i predaju financijskih izvještaja. Naime, političke stranke, nezavisni zastupnici i nezavisni vijećnici **ne predaju financijski izvještaj FINA-i³**, nego su financijski izvještaj sa sastavnim dijelovima obvezni dostaviti **Državnom uredu za reviziju i Državnom izbornom povjerenstvu**, unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja, u roku od 60 dana od dana isteka izvještajnog razdoblja.

Uz godišnji financijski izvještaj, kao njegov sastavni dio, političke stranke, nezavisni zastupnici i nezavisni vijećnici dužni su priložiti, unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja:

- godišnji program rada i financijski plan (nezavisni zastupnici i nezavisni vijećnici na početku mandata i program rada za mandatno razdoblje),
- izvješće o donacijama primljenima tijekom godine sa specificiranim podacima o fizičkim i pravnim osobama koje su dale donacije (osobno ime odnosno naziv i adresa te osobni identifikacijski broj), datumu uplate donacije odnosno davanja proizvoda ili pružanja usluga bez naplate, o uplaćenom iznosu donacije odnosno o tržišnoj vrijednosti darovanog proizvoda ili usluge naznačenoj na potvrdi te o vrsti svake pojedine donacije.

Godišnji financijski izvještaji političkih stranaka, nezavisnih zastupnika i nezavisnih vijećnika, zajedno s propisanim prilogima, trajno se pohranjuju u informacijski sustav za nadzor financiranja (političke stranke, nezavisni zastupnici i nezavisni vijećnici dužni su ih trajno čuvati u izvorniku) i javno su dostupni na mrežnim stranicama Državnog izbornog povjerenstva.

S obzirom na to da Godišnji financijski izvještaj predstavlja sve financijske aktivnosti političke stranke tijekom izvještajnog razdoblja, obuhvaća aktivnosti koje proizlaze iz redovne političke aktivnosti te ukoliko se radi o izbornoj godini, obuhvaća i one aktivnosti koje je stranka provela tijekom izborne promidžbe.

2. Financijski izvještaj o financiranju izborne promidžbe

Odredbe Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendum primjenjuju se i na financiranje izborne promidžbe, a izbornu promidžbu, financijske račune koji se odnose na financiranje izborne promidžbe, prikupljanje donacija i troškove izborne promidžbe, izvještavanje o financiranju izborne promidžbe te ostale aktivnosti u vezi s financiranjem izborne promidžbe političkih stranaka, neovisnih lista odnosno lista grupe birača i kandidata u suradnji s nadležnim izbornim povjerenstvima nadzire Državno izorno povjerenstvo Republike Hrvatske.

* Sanja Mišura, dip. oec., ovlaštena državna revizorica, Državni ured za reviziju. Stajališta autorice iznesena u ovom članku osobna su i stručna stajališta autorice i ne odražavaju nužno stajališta ureda u kojem je zaposlena, niti ga na bilo koji način obvezuju. Dijana Lovrić, dipl. oec., stalna sudska vještakinja za financije i računovodstvo

¹ Narodne novine 29/19 i 98/19

² Narodne novine 121/14

³ Prema Uputi za izradu i predaju financijskih izvještaja neprofitnih organizacija za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2022., od 14. prosinca 2022., Ministarstvo financija

Izborni sudionici dužni su dostaviti Državnom izbornom povjerenstvu unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja, financijska izvješća o financiranju izborne promidžbe, i to 7 dana prije održavanja izbora:

- Izvješće o primljenim donacijama za financiranje izborne promidžbe
- Izvješće o troškovima (rashodima) izborne promidžbe
- Izvješće o iznosu cijene i iznosu ostvarenog popusta u cijeni za medijsko oglašavanje izborne promidžbe,

a 30 dana nakon održanih izbora, **Financijski izvještaj o financiranju izborne promidžbe** s podacima o ostvarenim primicima za financiranje izborne promidžbe, izvorima financiranja te o troškovima za financiranje izborne promidžbe. Sastavni dijelovi financijskog izvještaja su:

- Izvješće o primljenim donacijama za financiranje izborne promidžbe
- Izvješće o troškovima (rashodima) izborne promidžbe
- Izvješće o iznosu cijene i iznosu ostvarenog popusta u cijeni za medijsko oglašavanje izborne promidžbe.

Primici iskazani u Financijskom izvještaju o financiranju izborne promidžbe mogu biti vlastita sredstva, donacije i ostali primici, a troškovi mogu biti materijalni (troškovi službenih putovanja, naknade troškova volonterima, troškovi za usluge i ostali materijalni troškovi), financijski i ostali troškovi.

Vlastita sredstva političke stranke predstavljaju sredstva:

- koja politička stranka sa svojeg središnjeg računa uplati na svoj poseban račun za financiranje troškova izborne promidžbe odnosno na poseban račun za financiranje troškova izborne promidžbe kandidata kojeg je predložila
- kada dvije ili više političkih stranaka predlože zajedničku listu, sredstva koja pojedina politička stranka sa svojeg središnjeg računa uplati na poseban račun koji je za financiranje troškova izborne promidžbe otvorila jedna od političkih stranaka koje su predložile zajedničku listu
- prihodi od kamata na oročena sredstva i depozite po viđenju, na posebnom računu za financiranje troškova izborne promidžbe⁴.

3. Zajednička lista više političkih stranaka (koalicija)

Političke stranke često zaključuju međusobne sporazume o zajedničkom izlasku na izbore (koalicijski sporazum) u kojima, između ostalog, određuju ciljeve koje žele ostvariti tijekom zajedničkog djelovanja u izbornoj promidžbi te odnose nakon izborne suradnje. Koalicijskim sporazumom utvrđuje se i koja je od političkih stranaka koje su predložile zajedničku listu dužna otvoriti poseban račun za financiranje troškova izborne promidžbe, sastaviti financijska izvješća o financiranju izborne promidžbe i drugo.

Međusobnim koalicijskim sporazumima često nisu utvrđeni omjeri financiranja izborne promidžbe koalicijskih

partnera odnosno iznos rashoda koje će financirati pojedini koalicijski partner, iznosi predujma koje će koalicijski partneri uplatiti na posebni račun za financiranje izborne promidžbe, način obračuna troškova izborne promidžbe te evidentiranja pripadajućih rashoda izborne promidžbe u poslovnim knjigama koalicijskih partnera (na temelju obračuna ili na temelju preslika knjigovodstvenih isprava o poslovnim događajima), kao ni način podjele ostvarene naknade troškova izborne promidžbe iz proračuna ukoliko takvo pravo ostvare, a što rezultira netočnim evidentiranjem u poslovnim knjigama te netočnim iskazivanjem prihoda i rashoda vezanih za izbornu promidžbu u financijskim izvještajima.

Preporučuje se sporazumima jasno utvrditi način financiranja i sastavljanja obračuna zajedničkog izlaska na izbore, kako bi podaci o financiranju izborne promidžbe u poslovnim knjigama bili evidentirani te iskazani u financijskim izvještajima u skladu s propisima koji uređuju financijsko poslovanje i računovodstvo neprofitnih organizacija.

Naime, sredstva koja je pojedina politička stranka obvezna uplatiti na poseban račun za financiranje troškova izborne promidžbe u skladu sa zaključenim međusobnim sporazumom, **ne smatraju se donacijom ni prihodom** političke stranke koja je otvorila poseban račun za financiranje izborne promidžbe. Politička stranka može drugoj političkoj stranci, koje su predložile zajedničku listu, dati pozajmicu za financiranje izborne promidžbe na temelju međusobnog sporazuma, uplatom na poseban račun za financiranje izborne promidžbe. Pozajmica koju je politička stranka na temelju međusobnog sporazuma dala drugoj političkoj stranci te povrat pozajmice na središnji račun političke stranke koja je dala pozajmicu ne smatra se donacijom⁵.

Odredbama članaka 42. – 45. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referenduma, propisani su uvjeti i način ostvarivanja naknade troškova izborne promidžbe iz državnog odnosno proračuna jedinica lokalne samouprave, a sredstva za naknadu troškova izborne promidžbe isplaćena na poseban račun koji je otvorila jedna od političkih stranaka koje su zajednički predložile listu, raspoređuju se među tim političkim strankama u skladu sa sporazumom, a ako sporazum nije zaključen, sredstva za naknadu troškova izborne promidžbe ostaju političkoj stranci koja je otvorila poseban račun.

Ako nakon završetka svih transakcija na posebnom računu za financiranje troškova izborne promidžbe političke stranke preostanu neutrošena sredstva (sredstva koja su na poseban račun uplatile političke stranke, donacije i sredstva naknade troškova izborne promidžbe) do dana zatvaranja računa, političke stranke dužne su uplatiti na središnji račun političke stranke odnosno na središnje račune političkih stranaka koje su predložile zajedničku listu u omjeru prema međusobnom sporazumu, a navedena uplata ne smatra se donacijom. U slučaju da spora-

⁴ Zakon o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referenduma, članak 2.

⁵ Zakon o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referenduma, članak 30.

zum nije zaključen ili navedeno pitanje nije njime uređeno, sredstva se uplaćuju na središnji račun one političke stranke koja je otvorila poseban račun za financiranje izborne promidžbe⁶.

Zatvaranje posebnog računa za financiranje troškova izborne promidžbe propisano je odredbom članka 32. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referenduma (političke stranke dužne su dovršiti sve transakcije na posebnom računu za financiranje troškova izborne promidžbe i zatvoriti ga najkasnije u roku od 60 dana od isteka roka za isplatu naknade troškova izborne promidžbe).

Kako bi evidentiranje u poslovnim knjigama i iskazivanje u financijskim izvještajima koalicijskih partnera bilo u skladu s propisima koji uređuju financijsko poslovanje i računovodstvo neprofitnih organizacija, politička stranka koja je nositelj koalicijskog sporazuma primljene predumove treba evidentirati u okviru obveza za predumove od koalicijskih partnera za financiranje izborne promidžbe, a ukupne rashode izborne promidžbe po okončanju izbora i obračunu udjela u troškovima treba umanjiti za dio rashoda koji se odnosi na koalicijske partnere te u poslovnim knjigama evidentirati potraživanja od koalicijskih partnera u iznosu pripadajućeg dijela njihovih rashoda izborne promidžbe.

Kada je politička stranka koalicijski partner, dane predumove u poslovnim knjigama treba evidentirati u okviru potraživanja za dane predumove nositelju koalicijskog sporazuma, a po okončanju izbora i obračunu udjela u troškovima treba evidentirati rashode za izbornu promidžbu na pripadajućim skupinama računa računskoga plana te obveze prema koalicijskom partneru.

Primjer evidentiranja

U nastavku, daje se primjer evidentiranja poslovnih promjena u dvije političke stranke u kojima je koalicijskim sporazumom, između ostalog, utvrđena uplata predujma kojeg će svaki koalicijski partner uplatiti na poseban račun za financiranje izborne promidžbe te da će se troškovi izborne promidžbe i naknada troškova izborne promidžbe iz proračuna dijeliti u omjeru 60,0 % (nositelj koalicijskog sporazuma) : 40,0 % (koalicijski partner).

Nositelj koalicijskog sporazuma otvara poseban račun za financiranje izborne promidžbe te na njega uplaćuje 15.000,00 EUR. Koalicijski partner uplaćuje predujam za financiranje izborne promidžbe u iznosu od 10.000,00 EUR, kojeg nositelj koalicijskog sporazuma evidentira na računu obveza prema koalicijskom partneru.

Poslovne knjige nositelja koalicijskog sporazuma

Red. br.	Opis	Račun	Iznos	
			Duguje	Potražuje
1.	Novac u banci – račun za financiranje izborne promidžbe	111	15.000,00	
	Novac u banci – račun za redovno poslovanje	111		15.000,00
2.	Novac u banci – račun za financiranje izborne promidžbe	111	10.000,00	
	Obveze prema koalicijskom partneru	24939		10.000,00

Nositelj koalicijskog sporazuma zaprimio je račun za obavljene usluge promidžbe i informiranja u iznosu od 20.000,00 EUR (ujedno i ukupni troškovi izborne promidžbe). Od toga iznosa, nositelj koalicijskog sporazuma 12.000,00 EUR (60,0 %) evidentira na računu rashoda za usluge promidžbe i informiranja, a 8.000,00 EUR (40,0 %) na računu potraživanja od koalicijskog partnera. Nositelj koalicijskog sporazuma podmiruje obveze za primljene usluge promidžbe i informiranja u iznosu od 20.000,00 EUR s posebnog računa za financiranje izborne promidžbe.

Red. br.	Opis	Račun	Iznos	
			Duguje	Potražuje
3.	Obveze prema dobavljačima	2425		20.000,00
	Rashodi za usluge promidžbe i informiranja	4253	12.000,00	
	Potraživanja od koalicijskog partnera	1294	8.000,00	
4.	Novac u banci – račun za financiranje izborne promidžbe	111		20.000,00
	Obveze prema dobavljačima	2425	20.000,00	

Na račun za financiranje izborne promidžbe iz državnog proračuna izvršena je uplata naknade troškova izborne promidžbe u iznosu od 15.000,00 EUR. U skladu s koalicijskim sporazumom, nositelj koalicijskog sporazuma raspoređuje naknadu troškova izborne promidžbe iz državnog proračuna u omjeru utvrđenom sporazumom. U poslovnim knjigama evidentira prihode po posebnim propisima iz državnog proračuna u visini od 9.000,00 EUR ili 60,0 % naknade troškova izborne promidžbe, dok na računu obveza prema koalicijskom partneru evidentira 6.000,00 EUR ili 40,0 % naknade troškova izborne promidžbe.

⁶ Zakon o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referenduma, članak 34.

Red. br.	Opis	Račun	Iznos	
			Duguje	Potražuje
5.	Novac u banci – račun za financiranje izborne promidžbe	111	15.000,00	
	Prihodi po posebnim propisima iz državnog proračuna	3311		9.000,00
	Obveze prema koalicijskom partneru	24939		6.000,00

Po okončanju izbora vrši se obračun ukupnih troškova izborne promidžbe. U poslovnim knjigama nositelja koalicijskog sporazuma evidentirane su ukupne obveze prema koalicijskom partneru u iznosu od 16.000,00 EUR (za primljeni predujam u iznosu od 10.000,00 EUR i obveze po obračunu naknade troškova izborne promidžbe iz državnog proračuna u iznosu od 6.000,00 EUR) te potraživanja od koalicijskog partnera u iznosu od 8.000,00 EUR (po obračunu ukupnih troškova izborne promidžbe). Zbog navedenog, u poslovnim knjigama političkih stranaka evidentira se prijebaj međusobnih potraživanja i obveza u iznosu od 8.000,00 EUR, a razliku u iznosu od 8.000,00 EUR, nositelj koalicijskog sporazuma uplaćuje koalicijskom partneru.

Red. br.	Opis	Račun	Iznos	
			Duguje	Potražuje
6.	Obveze prema koalicijskom partneru	24939	16.000,00	
	Potraživanja od koalicijskog partnera	1294		8.000,00
	Novac u banci – račun za financiranje izborne promidžbe	111		8.000,00

Nositelj koalicijskog sporazuma zatvara posebni račun za financiranje izborne promidžbe, a neutrošena sredstva (12.000,00 EUR) prenosi na račun za redovno poslovanje.

Red. br.	Opis	Račun	Iznos	
			Duguje	Potražuje
7.	Novac u banci – račun za financiranje izborne promidžbe	111		12.000,00
	Novac u banci – račun za redovno poslovanje	111	12.000,00	

Koalicijski partner u svojim poslovnim knjigama evidentirao je potraživanja od nositelja koalicijskog sporazuma u iznosu od 16.000,00 EUR (dani predujam u iznosu od 10.000,00 EUR i potraživanja od nositelja koalicijskog sporazuma po obračunu naknade troškova izborne promidžbe iz državnog proračuna u iznosu od 6.000,00 EUR)

te obveze prema nositelju koalicijskog sporazuma u iznosu od 8.000,00 EUR (po obračunu ukupnih troškova izborne promidžbe). Nakon međusobnog prijebaja potraživanja i obveza u iznosu od 8.000,00 EUR, potražuje od nositelja koalicijskog sporazuma 8.000,00 EUR. Potraživanja zatvara primljenom uplatom nositelja koalicijskog sporazuma.

Poslovne knjige koalicijskog partnera

Red. br.	Opis	Račun	Iznos	
			Duguje	Potražuje
1.	Novac u banci – račun za redovno poslovanje	111		10.000,00
	Potraživanja od koalicijskog sporazuma	1294	10.000,00	
2.	Potraživanja od nositelja koalicijskog sporazuma	1294	6.000,00	
	Prihodi po posebnim propisima iz državnog proračuna	3311		6.000,00
3.	Obveze prema nositelju koalicijskog sporazuma	24939		8.000,00
	Rashodi za usluge promidžbe i informiranja	4253	8.000,00	
4.	Obveze prema nositelju koalicijskog sporazuma	24939	8.000,00	
	Potraživanja od nositelja koalicijskog sporazuma	1294		8.000,00
5.	Novac u banci – račun za redovno poslovanje	111	8.000,00	
	Potraživanja od nositelja koalicijskog sporazuma	1294		8.000,00

4. Zaključno

Kako bi podaci o financiranju izborne promidžbe u poslovnim knjigama bili evidentirani te iskazani u financijskim izvještajima u skladu s propisima koji uređuju financijsko poslovanje i računovodstvo neprofitnih organizacija, preporuča se koalicijskim sporazumima jasno utvrditi način financiranja troškova izborne promidžbe, odnosno iznos rashoda koji treba sufinancirati svaki koalicijski partner, obvezu uplate i iznos predujma, obračun ukupnih troškova izborne promidžbe te način izvještavanja i evidentiranja rashoda u poslovnim knjigama pojedine političke stranke (na temelju obračuna ili na temelju preslika knjigovodstvenih isprava o poslovnim događajima), kao i način podjele ostvarene naknade troškova izborne promidžbe iz proračuna (u slučaju da ostvare to pravo).